

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

SERVEIS I RECURSOS ADREÇATS A DONES EN CAS DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Des de l'Àrea de la Dona es treballa en el camp de la violència de gènere des de diferents vessants:

- 1. Donant atenció i intervenint quant hi ha hagut violència.**
- 2. Realitzant activitats de prevenció**
- 3. Fent campanyes de sensibilització**
- 4. Fomentant i coordinat el Protocol d'Intervenció en casos de maltractaments**

1.- Atenció i intervenció en casos de violència.

Les dones poden arribar al centre directament o derivades d'altres serveis.

Les dones que són ateses al Centre també poden arribar en situacions diferents:

- Quant ha hagut l'esclat de violència: venen a informar-se de quins són els passos que han de fer i sobre tot a demanar ajut.
- Ens troben amb dones que participen en activitats i que passat un temps sol·liciten assessorament, ja que són dones que porten anys de patint un maltractament continuat, a vegades més subtil (No deixar-les dormir al llit, vexacions, etc.)

Pateixen diferents tipus de maltractament:

- Físic i psicològic
- Solament psicològic
- Econòmic
- Social
- Sexual...

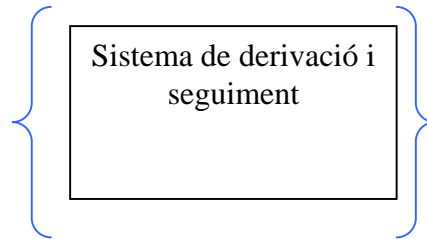
Informació i assessorament a la dona: (Pla actuació)

Es fa una primera acollida, s'analitza la seva situació i la del seu entorn. (Si és el primer episodi, si ha interposat altres denúncies, parts mèdics, etc.)

S'informa i assessora sobre quins són els passos a seguir tenint en compte les seves necessitats i possibilitats.

Per últim es realitzen les derivacions als serveis específics :

- Serveis Socials
- Serveis sanitaris
- Assessorament Jurídic
- Guàrdia Urbana
- Jutjats
- Salut mental
- Justícia gratuïta

2.- Realitzant activitats de prevenció

- Tallers de prevenció en parelles joves: adreçades a nois i noies dels 1er. Batxillerat dels IES.
- Programa de Coeducació als Centres de Primària.
- Cursos d'autoestima i potenciació de les habilitats i recursos personals per a dones.
- Xerrades i conferències

3.- Fent campanyes de sensibilització

Confecció guia sobre els drets i que fer en situacions de violència.

Conferències i difusió als mitjans de comunicació locals.

Formació als professionals que treballen en aquest àmbit

Celebració 25 de Novembre Dia internacional contra la violència a les dones.

4.- Fomentant i coordinant Protocol d'Intervenció en casos de maltractaments.

Seguiment de la comissió institucional sobre maltractaments per tal de coordinar totes les actuacions dels diferents agents que intervenen en els casos de violència de gènere.

CIRCUIT D'INTERVENCIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

- Crear i establir línies bàsiques d'actuació en el treball amb les dones que pateixen o han patit violència de gènere.
- Unificar criteris entre tots els àmbits i institucions implicats en aquest tema per a la recerca de solucions conjuntes i coordinades a la violència contra les dones.
- Promoure i coordinar accions i estratègies per facilitar l'eficàcia professional en l'atenció a les dones que pateixen violència de gènere.
- Treballar de forma conjunta i coordinada per tal de millorar l'atenció cap a les dones que pateixen maltractaments.
- Atendre a la dona d'immediat mitjançant l'agilitat que comporta la coordinació.

PROTOCOL ACTUACIÓ I CIRCUIT INTERN.

Aquesta comissió va ser creada a l'any 2000 amb l'objectiu de coordinar les actuacions en matèria de violència de gènere i millorar l'atenció cap a les dones maltractades. En aquesta comissió estan representades totes les institucions involucrades en aquest tema.

La comissió es reuneix cada trimestre i està formada per:

- ✓ Comissionada en Polítiques d'Igualtat. Ajuntament de Cornellà
- ✓ Tècnica Àrea de la dona. Ajuntament de Cornellà.
- ✓ Assessora Jurídica del Centre d'Informació i Recursos per a les Dones.
- ✓ Regidora de Benestar Social. Ajuntament de Cornellà.
- ✓ Comissari Policia Nacional de Cornellà de Llobregat
- ✓ Cap Guardia Urbana de Cornellà de Llobregat
- ✓ Coordinadora Cap Salut Mental. Hospital Sant Joan de Deu
- ✓ Director SAP Baix Llobregat Centre. Institut Català de la Salut
- ✓ Presidenta Federació d'Associacions de Veïns de Cornellà de Llobregat
- ✓ Jutge Degà de Cornellà de Llobregat.
- ✓ Delegades dels Partits Polítics representats al Consell Municipal de la Dona.

COMISSIÓ D'INVESTIGACIÓ SOBRE VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA

A petició del Fiscal General de Catalunya, al Novembre del 2002, es va constituir una Comissió amb un equip d'experts en temes de violència.

Es proposa la realització d'un estudi per tal de demostrar que les seqüeles psicològiques que pateix la donar són conseqüència del maltractament psicològic i d'aquesta manera es pugui presentar un informe que serveixi com prova davant de la justícia. S'ha de tenir en compte que a diferència dels maltractaments físics, els psíquics són més difícils de demostrar, el que accentua la dificultat del treball d'aquesta Comissió.

En aquest moments s'està elaborant un protocol interdisciplinari per a la detecció i tractament d'aquesta problemàtica.

Aquesta Comissió està formada per:

Des de l' Ajuntament de Cornellà:

- Comissionada en Polítiques d' Igualtat de gènere.
- Tècnica de l'àrea de la dona
- Dos Treballadors socials de l' equip de Serveis Socials.
- Assessora jurídica del Centre d'Informació i Recursos per a les Dones.
- Inspector Guardia Urbana.

Des d'altres Instàncies :

- Membres de l'equip de Psiquiatria de l'Hospital Universitari Vall Hebron.
- Jutge Degà de Cornellà.
- Fiscal que exerceix a la ciutat de Cornellà.
- Director del Servei d'Atenció Primària del Baix Llobregat–Centre de l'Institut Català de la Salut. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.
- Equip de Metges forenses.
- Hospital Sant Joan de Deu
- Coordinadora i psicòloga del CAP de Salut Mental de Cornellà. Hospital Sant Joan de Deu.
- Psicòloga del CAS (Centro de Atenció a las dependències de substàncies adictives) Font Santa.

Aquesta Comissió està dividida en àrees de treball:

Àrea social.
Àrea de salut
Àrea jurídica.

Les reunions que es realitzen cada dos mesos serveixen per posar en comú els resultats de cada grup de treball.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ

Projecte d'atenció a dones maltractades de Cornellà des del Cap de Salut Mental de l' Hospital Sant Joan de Deu

Traducció clínica del maltractament

En la majoria de les dones víctimes de la violència intrafamiliar crònica es dona un estat de deteriorament més o menys important a un nivell psíquic i moltes vegades físic.

Els símptomes més freqüents detectats en aquest tipus de dones són:

- Trastorns o disfuncions físiques en diverses àrees (alimentació, descans, sistema respiratori, circulatori, hormonal, dolors musculars i de articulacions, mal de cap o de estómac, sensació de mareig, vertígens)
- Trastorns o disfuncions psíquiques (estat d' ànim depressiu, temptatives autolítiques, ambivalència, indecisió, ansietat, angoixa, irritabilitat, reducció de les capacitats de memòria, raonament, expressió i comunicació)
- Infravaloració personal i aïllament social
- Tergiversació de la percepció i de la valoració de lo que les passa
- Sentiments de perplexitat, desconcert, culpa, pànic i vergonya

Programa d'atenció a la dona maltractada de Cornellà

Formant part de l'equip assistencial del CSM, s'ha realitzat la contractació d'una psicòloga a 30 hores setmanals que possibiliti la posada en marxa del programa específic d'atenció a la dona maltractada de Cornellà.

A qui va adreçat aquest programa:

1. Persones en situació de crisi per maltractament i violència intrafamiliar, física o psíquica.
2. Persones que hagin sofert o sofreixin agressions sexuals (violació, abús sexual,...)

Objectius de la intervenció

1. Disminuir l'agudesia simptomàtica i contenir la situació de risc que comporta la crisi
2. Restaurar l'equilibri i una adequada dinàmica de funcionament
3. Situar el maltractament i l'agressió en el seu context real, reconsiderant els riscos i perjudicis que comporta
4. Ajudar al desenvolupament de mecanismes d'adaptació que li permetin afrontar la situació de maltractament
5. Facilitar una millor actitud en el pacient i el seu entorn per afrontar situacions de crisi ulteriors

Model d'intervenció

1. Disponibilitat per a una acollida ràpida del pacient (en menys de 48 hores en casos urgents i menys de 15 dies en la resta)
2. Programació de visites de seguiment segons el pla terapèutic establerts: possibilitat de visites setmanals, quizenals. La duració de la intervenció tindria un màxim de 3 mesos, l' objectiu és la contenció i la posada en marxa d'un tractament.
3. Duració de la visita mai inferior a 45 minuts, sent possible que pugui ser superior per la situació crítica
4. Funcionament en equip multidisciplinar: consulta individual psicoterapèutica, consulta individual psiquiàtrica si precisa i seguiment psicoterapèutics.
5. Limitació del temps d'intervenció, determinant els objectius terapèutics.
6. Derivació a estructures assistencials, sanitàries i socials, adequades una vegada s'ha resolt la crisi.

Serà necessari la coordinació entre el CSM i altres serveis assistencials, tant socials com sanitaris, que ja estan intervenint en el cas per no caure en duplicitats i contradiccions i, de manera significativa, en aquelles situacions d'especial gravetat i complexitat sobre tot per evitar recorreguts innecessaris de las persones que consulten.

Fonts de derivació

El CIRD (Centre d'Informació i Recursos per a les Dones)

El programa d'atenció a la dona (ginecologia)

ABS (metges i metgesses de capçalera). Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva i Serveis d'Urgències d'Atenció Primària.

- ✓ A través d'un document de derivació, dissenyat a tal fi.
- ✓ A través de comunicació verbal telefònica entre el derivant i el referent del programa ADMC del CSM.
- ✓ En les reunions d'interconsulta a on es valorarà el cas i es decidirà el circuit a seguir.

Cos Nacional de Policia.

Maltractament a l'àmbit familiar/violència domèstica

Tràmits a realitzar en cas de dones maltractades:

Si es a través d'una trucada telefònica, tant de la víctima com d'un testimoni, es comissiona urgentment un vehicle policia uniformat al domicili o lloc dels fets, prestant-se en primer lloc auxili a la víctima i acte seguit procedint-se a la detenció de l'autor.

Si la víctima es persona directament a Comissaria per denunciar els fets, es atesa per personal femení (sempre que sigui possible), seguint-se els tràmits normals d'una denúncia, traslladant-la al centre sanitari més proper per ser assistida en cas de presentar lesions.

Acte seguit es tramita l'oportú atestat:

Es plasma en diligències la situació familiar, antecedents de la relació entre la parella i els fets origen de l'actuació.

Seguidament la víctima es informada dels següents extrems:

Existència de les Ordres de Protecció i el seu abast i repercussió, complimentant-se seguidament en cas de sol·licitar-la, unint-se la mateixa a l'Atestat.

Possibilitat de contactar amb els Serveis d'Assistència Jurídica Especialitzada a la víctima de violència domèstica, sol·licitant-se en el seu cas l'assistència d'un lletrat del Torn d'Ofici per què la representi i assessori davant l'Autoritat Judicial receptora de les diligències.

Drets que la assisteixen com Perjudicada i Ofesa per Delicte conforme a allò disposat als articles 771, 109y 110 de la Llei d'Enjudiciament Criminal.

Possibilitat de ser atesa per el Servei d'Atenció a la Dona (S.A.M.), depenent del Cos Nacional de Policia i amb seu a Barcelona capital, compost exclusivament per personal femení.

La existència del CENTRE D'INFORMACIÓ I RECURSOS A LES DONES (CINE TITAN), i de l'assessorament i recolzament que pot rebre en el mateix així com dels Serveis Socials de l'Ajuntament. En quant al presumpte AUTOR DELS FETS , una vegada tramitat l'oportú atestat per JUICI RÀPID AMB DETINGUT, tant si ha estat detingut "in fraganti", com si es detingut posteriorment, es POSAT A DISPOSICIÓ JUDICIAL, citant-se també davant el Jutjat a la víctima per el dia i hora previstos.

Guardia Urbana.

Ajuntament de Cornellà de Llobregat.

La identificació i detecció de situacions de violència domèstica és una de les tasques que requereix un major grau d'implicació. En aquest sentit, la Guàrdia Urbana ofereix un ampli servei, des de la unitat d'atestats capaç de donar resposta en qualsevol moment a una situació de violència domèstica, amb els elements de qualitat i sensibilitat que requereixen aquests tipus de delictes.

La forma en que aquest tipus delictius poden arribar al nostre coneixement pot ser diversa:

Amb denuncia.

Tramitació: El canvi legislatiu ha fet necessari un protocol de coordinació amb el Cos Nacional de Policia (CNP) de forma que Guardia Urbana porta a terme les primeres diligències (presa de declaració, informació de drets, trasllat víctima, mesures de cautela, etc.) i trasllada amb posterioritat al CNP qui durà a terme, si s'és cau, la detenció del presumpte agressor.

Informació:

Les actuacions que es duen a terme es posen en coneixement de:

- Taula de Coordinació de la GU.
- Serveis Socials Municipals (SS.SS.)
- Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD)
- Autoritat judicial.

Sense denuncia

En molts casos es té coneixement d'una situació de violència domèstica, no per què la víctima denunciï els fets. Llavors el procediment d'actuació és el següent:

- Investigació.
- Taula de Coordinació
- Tramitació denuncia d'ofici. De la mateixa forma que quan hi ha denuncia de la víctima.
- Informació. Tant si es tramita denuncia com si no, donarem compta dels fets als Serveis Socials Municipals i al Centre d'Informació i Recursos per a les Dones.
- Seguiment
- Taula de Coordinació i Unitat d'atestats:
- Investigacions i informes posteriors.
- Anàlisi dels mateixos
- Resultats
- Estadístiques
- Arxiu

Protecció a la víctima.

Risc imminent durant les primeres actuacions. Mesures cautelars amb coordinació amb jugats, SS.SS i C.I.R.D

A requeriment de l'autoritat judicial, SS. SS o C.I.R.D.. Dins del nostre terme municipal.

A requeriment de la víctima en coordinació amb el CNP.

Si la víctima vol continuar en el seu domicili o domicili de familiars: Si té recursos propis (familiars, amistats, veïns,...)

Acompanyaments (domicili, jutjats, serveis, etc.)

- A petició de l'autoritat judicial
- A petició dels diferents serveis
- A petició de la víctima en cas d'urgència.

Quant el acompanyament es fora del terme municipal i pot haver-hi conflictes o possibles detencions, la manca de competència territorial aconsella que l'actuació la porti a terme el cos competent territorialment.

Seguiment d'ordres i mesures de cautela.

A l'espera de que per part del Departament de Justícia i Interior es faci un protocol per al seguiment de les ordres de protecció dictades i les mesures de cautela adoptades.

Altres actuacions.

- 1) Esbrinar on es troben els implicats
- 2) Lliurament de citacions
- 3) Ordres i instruccions de l'autoritat judicial.

Centre d'Informació i Recursos per a les Dones Ajuntament de Cornellà

Serveis i recursos adreçats a dones en cas de violència de gènere

- ✓ Atenció i intervenció quant hi ha hagut violència.
Les dones poden arribar al centre directament o derivades d'altres serveis.
- ✓ Realització d'activitats de prevenció
- ✓ Realització de campanyes de sensibilització
- ✓ Foment i coordinació del Protocol d'Actuació i Circuit d'Intervenció Intervenció en casos de violència de gènere.

Pla d'Actuació des del CIRD

- ✓ Informació i assessorament a la dona:
- ✓ Derivacions als serveis específics i seguiment de cadascun dels casos derivats.
- ✓ El CIRD disposa d'un servei d'assessorament jurídic setmanal que informa a les dones sobre quins són els seus drets i quines són les actuacions a seguir en cas de maltractaments.
- ✓ Des del CIRD s'ofereixen cursos d'autoestima per tal d'ajudar a les dones a recuperar la seva valoració personal i també disposa d'un grup de teràpia per a dones en processos de separació difícil per ajudar a la dona a afrontar la situació.

Realització d'activitats de prevenció

- Tallers de prevenció sobre la violència de gènere adreçats a nois i noies dels centres de d'educació secundària.
- Tallers sobre la utilització de la imatge de la dona als mitjans de comunicació adreçada a nois i noies del centres d'educació secundària.
- Programa de Coeducació adreçats als Centres de Primària.
- Cursos d'autoestima i potenciació de les habilitats i recursos personals per a dones.
- Xerrades i conferències sobre els drets de les dones i igualtat de gènere.

Realització de campanyes de sensibilització

- ✓ Confecció guia sobre els drets i que fer en situacions de violència.
- ✓ Conferències i difusió als mitjans de comunicació locals.
- ✓ Formació als professionals que treballen en aquest àmbit
- ✓ Celebració 25 de Novembre Dia internacional contra la violència a les dones.

Foment i coordinació del Protocol d'Actuació i Circuit d'Intervenció Intervenció en casos de violència de gènere.

Seguiment de la comissió institucional sobre maltractaments per tal de coordinar totes les actuacions dels diferents agents que intervenen en els casos de violència de gènere.

Actuació judicial en casos de violència de gènere

El coneixement de un possible cas de violència de gènere pot arribar al jutjat a través fonamentalment de dos vies:

- Denúncia de la perjudicada (o altre persona que conegui el problema) directament davant el jutjat de guàrdia.
- Atestat policial (de qualsevol dels membres de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat); atestat que a la vegada pot iniciar-se per una denúncia, o per una actuació policial que s'hagués practicat sense mitjançar denúncia (per exemple, al presenciar una agressió a la via pública, o davant els sorolls d'una baralla que s'escoltin a un domicili).
- S'executen les primeres actuacions.
- S'escolta a la perjudicada.
- Declaració de l'imputat assistit de lletrat: com en qualsevol altre tipus delictiu.
- Mesures de protecció.
- Actuacions posteriors.

Circuit d'Atenció a Dones Víctimes de Violència Domèstica.

Departament de Benestar Social.

Ajuntament de Cornellà.

Des de l'any 2000 l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat disposa d'un protocol d'intervenció sobre maltractaments. Amb motiu de la posada en marxa d'un pla integral de caire municipal i després d'haver avaluat la feina feta en aquests quatre anys, hem introduït modificacions en el circuit de Serveis Socials amb la voluntat de treballar sempre en clau de millora en l'atenció a la ciutadania i en aquest cas, molt particularment a les dones i infants que viuen a Cornellà sense distincions de races o de lloc de procedència i que pateixen en el si de la seva vida quotidiana maltractaments.

- Recepció, anàlisi i valoració de les situacions i demandes plantejades per les dones víctimes de les agressions.
- Informació i derivació respecte a assessorament jurídic i atenció psicològica, si s'escau, depenent de la via de recepció.
- Informació, orientació i assessorament respecte a recursos socials: allotjament d'emergència, econòmics, laborals, formació etc.
- Donar respostes a les necessitats socials: tramitació (cases d'acollida emergència i llarga estada, ajuts econòmics) i mobilització de recursos i de

serveis en relació a la millora de la situació de patiment de la dona i els seus fills.

- Coordinar les intervencions amb la resta dels equips i/o serveis que intervinguin en un mateix cas.
- Recollida i anàlisi de les dades amb la finalitat de millorar les futures intervencions.
- Realitzar actuacions de prevenció de situacions de violència (en coordinació amb altres departaments i/o serveis).
- Detecció de situacions de violència en vers les dones i els seus fills (en coordinació amb altres departaments i/o serveis).

Actuacions de les Àrees Bàsiques de Salut en casos de violència de gènere.

Institut Català de la Salut.

Tant si la dona s'adreça als serveis d'urgència com a una visita programa és molt important tractar cada situació de forma individualitzada i per aquest motiu la història clínica adquireix una importància cabdal des del punt de vista mèdic i jurídic - legal com a prova documental que acredita una situació que s'ha perllongat en el temps i no respon a un model puntual i aïllat d'agressió.

Per altra banda, des de l'atenció primària també es compta amb un Protocol de prevenció i actuació per casos de mutilació genital femenina. (<http://www.gencat.net/ics/professionals/protocols/mgenere.pdf>)

COMPROMÍS INSTITUCIONAL

Les institucions representades manifesten el seu compromís de col·laboració i treball coordinat en totes les actuacions referides en aquest Protocol d'Actuació i Circuit d'Intervenció en casos de Violència de Gènere.

- Àrea de la Dona de l'Ajuntament de Cornellà.
- Regidoria de Benestar Social de l'Ajuntament de Cornellà
- Regidora delegada de Via Pública de l'Ajuntament de Cornellà.
- Guàrdia Urbana.
- Policia Nacional.
- Cap Salut Mental. Hospital Sant Joan de Deu.
- SAP Baix Llobregat Centre. Institut Català de la Salut.
- Federació Associacions de Veïns.
- Jutjats de Cornellà.
- Creu Roja Cornellà.
- CAS Fonstsanta (Centre d'Atenció a les dependències de substàncies Adictives